

O TIO MARCOS D'A PORTELA

Os mandamentos d'o Marcos
fora d' airexa, son seis:
facer á todos xusticia,
non casarse con ninguén,
falar o gallego enxebre,
cumprir c' o que manda a ley,
loitar pol-o noso adianto
con entusiasmo e con fé,
vestir calzós e monteira
peromnía sécula amén.

Teñen os pobos a gala
n-o seu linguaxe faiar:
fálase chinu n-a China,
portugués en Portugal,
catalán en Cataluña,
e n-a Alemania, alemán,
soilo os gallegosd' agora
hastra vergonza lles dá
falar a melosa e dulce
fala qué falan seus país.

PARRAFEOS C'O POBO GALLEGO

Ano séntimo

Ourense 24 de Mayo de 1885

Parrafeo satenta e nove

O TIO MARCOS EN MONFORTE.

Eran as seis d' a mañá d' o derradeiro quince de Mayo, d' o dia de San Sidro Labrador. A locomotora escomenzou á asubiar n-a estacion d' Ourense: o mónstruo de ferro con alentos de vapor d' auga e con agutíos de carbon ardendo dispúñase á camiñar escontra a vila pelra d' o val de Lemus. Un furnigueiro de xente que pol-o riseira poidera pasar por tola, brincando com' as cabras n-o monte pol-os escanos d' o tren, entrou n-o ventre d' o mónstruo como si fose disposta á roerlle as entrónas. ¡Mais como si tal cousa! A serpente de ferro nin xiquera se moveu. Tiña bazo pra levar aquela e sasenta veces mais xente.

O xefe d' estacion tocou un pito, a locomotora escomenzou á asubiar de novo con maores alentos e forzas, arrendeouse sobre d' as rodas pol-o xeito d' un gran paxaro que manea as aas pra voar, e d' ali á pouco partiu de súpeto pol-os carriles d' o camiño de ferro.

Os viaxeiros déronse á aturuxar; a serpente inda que rastrexaba pol-a via, parés que tiña aas pra voar pol-o espacio.

Como si fose unha vila en movemento, n-as ventanas e n-os balcós d' o tren alcontrábanse asomados vendo aqueles feiticeiros paisaxes que

s' amostraban ós seus ollos atónetos, homes mozos e vellos, garridas e xeitosas rapazas e brincadeiros e trouleadores nenos.

Pol-a promeira vez, dempois de tantos anos d' agarda e de tantas voltas e retranqueiras d' a compañía pra non cumprir os seus compromisos, Ourense e Monforte iban a dárense unha aperta muy apertada, un bico de paz, confundíndose dempois de vencer as distancias afuracando montes e bulrando rios, n-unha soia rexenerada, feliz e validosa vila.

N-o tempo que leva un cabalo pra botar un galope, o tren chegou á estacion de Barra d' o Miño. Emprendeu á segunda carreira, e como si fose a carreiriña d' un can, ganou a distancia que hay dende a barra ós Peares: pasou o ponte d' os tres-rios voando y-enxordecendo c' os seus asubios aquelas montañas que asomellan soste os ceos n-a sua cume, facendo repercutir n-os seus vals y-encanadas os ecos d' a sua voz y-o renxer d' as suas rodas. Ganoulle as revoltas ó Miño, surtiu por unha orela d' o Sil e meténdose por longos túneles, apareceu maxestosa e campante en San Esteban.

Eu anque labrego viaxaba en promeira: dérame aquel dia pol-o señorío pra festexal-o acontecemento d' os mais groriosos pra Galicia. N-a

miña compañía iban vinteseite señores de perendengues e campañas, afeitos ó mando e dinos todos d' o exercicio d' a autoridade. Nin un solo d' eles deixou de se desfacer en laudes pr' aquelas esprandorosas campias, pr' aquelas subrimas montañas, pr' aqueles feitizadores paisaxes.

O tren volveu á poñerse en marcha, e como quen dí-en dúas alancadas chegou á estación de Canaval. Parouse un pouquiño e inda non tivera tempo de folguexar cando emprendeu novamente a carreira pol-as froridas veigas que rega o Cabe, atravesouno de veira á veira e n-un suspiro amostrouse diante por diante d' a vila de Monforte.

Eu botei a mau á monteira, e confeso a miña fraqueza, non aturuxei, non porque me dese vergonza, sinon porque me batía o corazón n-o peito con mais forza que de costume e porque parès que a mau d' unha meiga apertábame as gorkas. ¡Arrenégote demo! ¡Nin que a emoción que sintin fose cousa de bruxería!

N-o andén agardaban pra saudar a chegada d' a primeira locomotora d' Ourense as rapazas mais churrusqueiras e lindas d' aquela terra feitizada pol-as galanías d' unha abondosa vexetación, agarimada por un ceo bordado de nubes d' ouro e n-a que brila a luz d' un sol esprandoroso e potente como n-as rexións d' o Mediodía.

Dempois d' andáremos de riola pol-a vila e de visitar a Compañía, onde campa n-a eirexa o retabro imperocedeira obra d' o noso lembrado escultor Francisco Moure y-o castelo subrimizado n-os *Fidalgos de Monforte* pol-o noso ilustre Vicetto, collimos o camiño d' a estación c' o gallo de xantar n-a fonda que alí estabreceu segun contas un estranxeiro que deprende a guisar n-a lembrada coziña de Lhardy de Madril.

Orestora, como cantazo en oílo de boticario ven á conto falar d' aquela fonda, xa pra que os labregos non se metan en fonduras n-ela sin levar as faltricas acuguladas de pesos, xa pra que lle saya ó dono a conta como n-os saiu a nosoutros, pois si como n-os rubiu lle rube o creto, xuro a Dios pai y-a Dios fillo que lle rube pol-a gramalleira.

Pol-o aramio, e pol-a mor de non chegar á Monforte y-alcontrarnos co-a boca aberta, encargáramos o xantar, que foi axustado sin piques en dous pesos en dúas rodas batentes e sonantes por cada fillo de veciño que tivese dentes ou apetencia pra xantar, fora d' os viños e d' o café que serían d' a nosa conta e medidos pol-o rebolo d' a nosa sede.

Por dez pesetas que batemos cada un d' os vinteseite, puxéronnos: unha *sopa oceano* sin farangulla d' areas nin miga de peixe, a culler asulagaba n-ela como unha draga que non da c' o fondo: un pasteliño viu lo (pois non traguía parexa) nomeado *meza mel*, seica porque tiña pouco sólido e sustancia de azucre: un filete de vitela que de poñelo ó vento xuncras leve si non-o levaba como si fose un anaco de papel de fumar, e que ó metelo n-a boca quedou engarrado entr' os dentes y-as encias como si fose unha tearaña: langostrá a xeito de homeopatía, posta á millonésima dilucion con prebe de vinagre alopático (d' esta caste de langostrá debera ser a que cai n-os agros) pois tiña mais de brisa que de nube e caian n-os pratos as talladas sin sentírense, pol-ó xeito d' as foulperpas de neve: polos orfos con chicharos proteutores, partidos por gala en moitos anacos pra que non se perdesa a mostra entr' as revoltas d' o prato, que viña a facer as veces de mal tutor de froitos por alimentos, pois non ll' es rendía contas nin á nosoutros nos daba conta d' eles: un flan aereo pois comémolo pol-o alento, e de postres queixo e mazás como poideran poñelos en calquera ventorrillo. Esquecérásemme: puxéronnos tamen vitela en fiambre que se me barreu d' a memoria como se me barrera n-as puas d' o tenedor, pois como si fose carne d' espíritu puro, ou éter en cecina evaporouse.

Barullen o que queiran, esas fondas onde sirven a comida dempois de pasala pol-a alquitara como quen destila augardente, enxamais cuallarán n-a terra de Galicia, non porqu' estemos afeitos a n-os atracar, a n-os encher com' os lobos, sinon porque n-os prace comer á fartura, porque non somos migalleiros.

A mais d' esto, como si os camareiros se propuxesen pasárennos as viandas pol-os fuciños, serviánnos pol-o sistema d' os galgos de prèsa e correndo como si andiveran pol-os montes seguindo as lebres, sin n-os daren tempo pra tomar a sosega.

Dempois de que fixéramos boca d' aquela maneira e cando nos dispñamos á valeirar unhas botellas co-as que nos agasallara o Casino de Monforte, un d' os camareiros, facendo de ministro de Facenda e como quen solta unha real orde restabrecendo as vellas alkabalas, anunciounos que por cada botella que abrisemos tiñamos que bater dúas pesetas por dereitos de descortche, xa que as botellas non saíran d' a bodega d' a casa.

Esta caste de trabuco en tempos de libertá e cando renegamos d' o feudalismo como d' o de-

mo, entalóusenos n-o estómago, e gracias á que non s'alcontraba atascado, pois de telo, xuncras leve sinon toupábamos, e non era pra menos o ver que nin xiquera dispúñamos de libertá pra beber o que se nos antoxase libre de cánimas; mais deprocatándonos de que as botellas viñan d' un agasallo de gran estimacion e validencia pra nosoutros e de que aquilo era un modo indireuto de nos decir que o dono d' a fonda ganaba pol-a curta duas pesetas en cada botella, botámoslle a mau ós tapós y-aviñémonos á pagar os dereitos d' alkabala, como si fósemos prebeyos d' o sigro quince.

A xogada non foi d' abondo pra botar por terra o noso entusiasmo: n-a compañía d' os que compuñan a comision d' o Casino de Monforte que agasalleiros viñeran á saudarnos, brindamos pol-o adiantó de Galicia, pol-as vilas e pol-as bellas d' Ourense e de Monforte, pol-o seu Casino, pol-as simpatías e pol-a union d' ambos pobos hirmaos, e faláronse cousas d' as que sinto non lembrarme agora pra contárvolas.

Apenas acabáramos de tomar café á tres reás cunca, cando chegou o tren d' as cinco d' a tarde acugulado de viaxeiros d' Ourense.

Xa me dispuña á mandar que botasen catro dúceas de foguetes de tres estralos á miña conta, cando un d' os socios d' o Casino de Monforte dixome que descoidase, que xa eles, que tiñan tino de todo' s' adiantaran ós meus propósetos, e que aixiña estrondarían as bombas pr' os fidalgos y-os foguetes de tres estralos pr' o Tio Márcos.

E dito e feito. As bombas misturadas c' os foguetes de tres estralos resoaron n-os ámpitos e deixáronse oubir os ledos acordes d' a múseca.

Os empregados d' a empresa que pol-as trazas estaban mais pol-o negocio que pol-a groma, e que non gastan de cumpridos mais que c' os conselleiros que lles enchen o papo, apuxéronse á que os músecos entrasen n-o andén sin que pagasen cada un os dous reás que custa o billete d' entrada.

Novo trabuco que sin facerse os rogados pagaron os membros d' a comision d' o Casino, resoltos á pasar por todas á troques de nos agasallar.

O andén convirtiuse n-un turreiro de festa, n-un furmigüeiro de xente leda, n-un certáme de fermosuras. Aquelo parecía un burato d' o ceo pol-os anxeliños que se vian. Houbo quen-o dixó en letras de molde e non teño pra que calalo. Vendo tan garridas nenas un viaxeiro d' Ourense

quedou c' un pé n-o aire e con outro no estribo d' o wagon en que viña; postura que ó meu entender quixo decir que ó recenchegado se lle fora o santo ó ceo ou que tiña mentres d' ir de viaxe ó imbo d' os nenos pra fuxir d' aquela tentadora xuntanza de mulleres.

Unha d' elas, suscritora d' o TIO MARCOS por mais, señas brilaba entre todas com' a lua entr' as estrelas n-as poetecas noites d' o vrau. ¡E que parrafeos se botaron! ¡E como se arriscaron coelas os meus veciños d' a vila d' as Burgas qu' inda campan de solteiros e que aletexan e pian n-os albores d' o amor!

De sabelo algunhas, de fixo que haberia tronos e rayos aquela noite logo que desen volta os que foran de viaxe á Monforte.

Alá o veréndes; co-estas idas e co-estas voltas moitos paxaros d' as orelas d' o Miño van cair á gayola d' o matrimonio no val de Lemus.

¡Teñen por alí unha casta de *ligas* que prenden que renegan!

A eso d' as oito d' a noite o tren emprendeu o camiño de volta a Ourense. Os viaxeiros acomódáronse n-os wagós como poideron e non como cobizaron, pois houbo quen pagando billete de primeira viaxou en terceira, levando d' acanchaperna a un cavador d' os Peares ou de Barra de Miño con zocos craveteados e con frato larpeiro, sin que n-aquelas apuradas tivese á quen se queixar porque os empregados d' a línia facíanse os xordos e non puxeron mais wagós pra non levaren o traballo de poñelos, pois estan afeitos a colleren troitas co-as bragas enxoitas y-a que lle veñan á mau as colleitas sachadas e dispostas.

O porse o tren en movemento, a múseca tocou unha rebulidora muiñeira e dérouse pol-os viaxeiros atroadores vivas a Monforte, á Ourense, ás garridas rapazas d' as duas vilas hirmás y-ó casino, que foron contestados con outros vivas pol-os que quedaban n-o andén e pol-as feiticeiras mociñas que acenaban c' os panos ó ayre en sinal de despedida. Outra com' ela tardarémola en ver n-a nosa terra, onde estas xustas alegrías e lexítimos espaxamentos témolas por longas tempadas.

Por hoxe abonda falar d' o que pasou en Monforte: n-o parrafeo que ben contareivos outras aduanerías e chuscadas que socederon, compracéndome namentres en mandarlle un saúdo c' unha aperta muy apertada ós socios d' o Casino, pol-o compracentes y-agasalleiros que s' amostraron con nosoutros, pol-a acollida agarimosa que nos deron; aperta e saúdo d' as que si son gustantes

poden participaren como queiran as mozas que brillan e campan n-o val de Lemus, si non-o levan á mal e non lles dá noxo recibir as alouminadas d' un vello.

XAN VARELA O TIO MARCOS D' A PORTELA.

Madrid 15 de Mayo de 1885.

Hoxe veño, señor Marcos, co-a concencia esconsolada en busca d' un bon consello, que me deixe ver ás craras a veira por donde ei d' ir n-as cousas que á min me pasan.

Fun nantronte, qu' era festa, á bailar n-a fuliada onde os mozos d' os mais xuncras, van en busca d' as rapazas; e dempois de beilar moito e ter a testa mareada e' o vapor d' algús chupiños conque mollei o *alalala*, funn' á veira d' unha nena tan garrida e colorada, que solo cón vela ¡ay tio! daban ganas de bicala.

Falamos quediño e moito namentres outros beilaban, e d' as parolas ós xogos pasouse en menos de nada. —Mira, Xan, estate quedo; déixate de falcatruadas que tod' a xente nos mira e meu pai rifa —escramaba.

Pero eu, queiras que non queiras, veña xogo e veña fala. E n-esto faise de noite, vaise a xente d' a fuliada, quero darll' un bico, corre, vou tras ela, ¡condanada! ¡corria com' un raposo! pero eu com' un can voaba.

O fin tropeza n-un croyo, cae ó chan caud' eu chegaba, sin querer tropezo n ela, y-enriba vou d' a rapaza. Quero darlle o bico ¡demo! com' unha fera loitaba! Dempois de moitos aruños dínlle o bico e... non sei nada d' o que pasou mais adiante; pois como bebedo estaba, perdin o coñecemento ó tropezar co-a sua cara.

Solo sei qu' o pai d' a nena prometeume unha *somanta*, si en todo o mes que corremos non me caso co-a rapaza.

Agora pid' o consello.

Vosté, Marquiños, que fala

tan ben de total-as cousas, que ten meollo e ten gracia, e debe ser marrulleiro n-estos xogos d' as rapazas, ¿quere decir á este Xan que cousa será mais mala? ¿Cásome co-a Maripepa ou deixo dar a *somanta*?

XAN VARELA.

CARTIÑA O TIO MARCOS D' A PORTELA.

Marcos d' a miña alma, Portela d' o meu corazón. ¡Cánto habia, meu filliño, que de tí non sabía nada, hastra que un d'estos dias chegou d' Ourense o meu neto, contando cousas non vistas d' os festexos qu' os teus peisanos che fixeron n-o dia d' o teu santo, d' a enchedela que lles deche, y-outras maravillas mais! Eu, ó oubir semellantes novidades, cheo d' entusiasmo, pincho n-o chau a monteira, espallo os brazos ó ceo, e ceibando un berro d' o fondo d' o meu peito, escramo: «¡Loado sea Dios por sempre! ¡Volvo xa á ser feliz!»

Pro ¿vaya que non sabes, meu cuco, que foi o que levou ó neto ó lado d' aló d' Ourense?... ¡Bah! ¡Si tí non sabes nada, hó! ¡Ay si viras, meu filliño! Teñoche n-os santos Milagros estudiando un picarecho, meu vizneto á moita honra, que segun ventan d' o seu pai é tanta a sua sabidencia, anque n-hay ben-o ano que estudia, que xa logo m' é un creguiño. ¡Vaya!... ¡Non parece sinon qu' esos fradiños, Dios Noso Señor os conserve, teñen a pedra imán pra facer cregos!

Tal é pois o regocixo que me rebrinca n-o corpo dende que sei qu' o pequecho vai tan logo á dicir misa, que reloucando de gozo y-o mesmo que si fora un neno, salto n-un pé de contento. ¡Miña rosa! Estaba maliño d' o sarampelo e foi á velo seu pai.

Mais non ha ser todo alegria.

Teño tamén que contarche cousas... ¡cousas muy tristes, meu Marcos! ¡Ay! aquel probe teu amigo qu' aló en tempos millores debaixo d' un carballo ch' escribía cartiñas muy garridas d' a miña chouza de Píares, e que lle deprendeun á ler n-elas ó meu guiche d' os Milagres, aquel... ¡baix' n' á cova, mal pecado!

¡Ben novo ó comen a porca!... ¡Quedei horfíño de todo! ¡Perdin un amigo muy grande... ¡E que sempre tivese n-a boca, o seu MARCOS D' A PORTELA!!!

Cata tí si te quería, que me mandou que lle cubrise e' os teus papès a sua tumba e d' eles lle fixese o hábito, pra o que non deu licencia o señor cura, e solo como qu' era a bulda lle poiden poñer un por riba d' a cara ó ir pra terra.

¡Cánta malancunia me meteu n-o corazón aquela morte!...

Dend' estonces quedotume o corazón tan doolrido que non quixen ver mais os teus papès, ni

volvín á xuntar folla, cortar leña, nin gardar gando á miña chouza de Píares.

¡Miña xoya! Parecíame velo alí lendo, e' os seus ollos cheos de vágoas, n-unhos pasculiños que n-a primeira llana dician *Espiñas, Follas e Ibrores*, que tamén lle metín por seu mandado debaixo d' a cabeza n-a sua tumba.

A pouco de darlle terra caíu un rayo n-o carballo que dicia o difuntino valía él solo o dote d' unha rapaza. Debaixo d' él tiña o seu banco de respaldo y-a sua mesa. Ei de poñer alí pra sua memoria un cruceiro grande de pedra.

Pro... ¿qué fai un con ximiqueos? ¡Largo tranqueira a tristeza, xa que moños non rolan con augas que se foron! ¡Volva pra sempre a alegría, que o quere así o meu vizneto!

Agora mesmo pra vengarme d' a morriña d' a tristeza vou pegar un aturuxo y-unha carreira á catro pés, y-un brinco por riba d' a carrocha d' o carballo que che dixen. Os que me vexan dirán ¡ay! qu' está louco rematado o velliño de Sancroyo!... ¿Pero á min que se me dá?

Podes suscribirme ás tuas follinas, porque logo vou á ter eiquí o meu curuxol d' o meu neto. ¡Cómo m' ha de regalal-o probiño os oubidos ó leermas.

Eu mesmo hei d' ir por él ós Milagres. De paso ganarei tamen a *indulgencia* pranaria que diz que se gana por bicar as maus ós fradiños. 'A volta mal será non poida verte n-a tua casa; cotexarémos os calzós, as polainas, as montañas y-ós nosos cabelos canos. Pro eu téñochos muy brancos, meu filliño.

Tí que che deu Dios moita mamoria pódéslle botal-a conta; o ano d' os franceses, ¡ond' él vai! xa eu aturulaba ás raparigas. Parece qu' inda foi onte cand' aqueles fures por un aturulo muy grande que peguei m' houberon d' estalar como á unha rá. ¡Cánto fai o non ter conecemento!

Pro con todo aínda ch' estou de boa carrua; nin cousa me tremba a cabeza, e háchome aínda co-as pernas ben dereitas e ben rexas, pra dar n-a tua compañía unha volta por Ourense. Teño, que o creás que non, a axilidá e bon humor d' os meus verdores primeiros; anque, s' hei dicir verdá, n-a casa son muy roñon e muy serio pra que me teñan respeto, e casco un pau ó mais serio como fale n-o rosario. Non... si Farruco d' o Penedo por eiquí ben... ¡levar lévaas!...

Conque... veremos logo si cando cheguemos aló lle tes ó meu pequichino, qu' aínda che ha d' encher pardiola o ollo, o leite y-as sabas limpas q' un día ll' ofrecías pra folgarse á quen se folga hoxe n-a cova. En cant' á min non hai nova; dúrmuche n-o taboado.

Xa pillaremos unha boa enchenta d' o lacon con grelos que tanto lle soupo ós teus convidados de monteira o día d' o santo d' os tronos, como eiquí chaman á san Marcos. Ah! ¡caracho! si eu aquela tarde por aló... ¡aturuxo metería qu' había d' aturdir á tod' Ourense! ¡E dempois din que teñen humor os rapaces d' hoxe en día!... ¡Que han ter! ¡que han ter!... Non son bós sinon

prafacer maliciadas, e fan ¡qué noxo! poñer en mal estar ás nosas fillas!

Estame chamando a miña dóna. Adios, Marcos, hastra aló que te bique e que te abrace e que te adore,

BÉRTOLO DE SANCROYO.

Santa Maria de Vicinte (provincia de Lugo, auntamiento d' Outeiro de Rey), Mayo de 55.

O TIO MARCOS A XAN VARELA.

Ourense 20 de Mayo.

Bó laberco debes ser,
cando t' estreves a un vello
á lle pidir un consello
n-un caso grave ó meu ver:
n-o conto anda unha muller,
un bico, un entropazon,
un pai que cheo de razon
querche dar unha somanta,
y-un paxariño que canta
o mesmo que un gorrion.

Inda que outra cousa creas
eu n-eso non son perito;
pois sempre Xan funche un pito
entre as polas d' as aldeas;
tí que por Madril trouleas,
e que trouleando gozas,
terás pr' andares co-as mozas
outra verba y-outro xeito,
co-as que sin poñerche preito
pódeas fozar ó que fozas.

Si lle tes medo á rabécha
d' o pai d' a nena caida,
eu non vexo outra saída
mais que cases pol-a eirexa;
os ollos a todo pecha
como si foses un pombo,
pois senon coído que o lombo
hache quedar tan mallado
com' o parche mais gastado
d' un tamboril ou d' un bombo.

Si a fixeches, que pagala
mais tarde ou mais cedo tela:
n-hay volta, casar co-ela
ou a somanta levala:
de levares pol-a mala
o caso, razon non tes
pra te queixar d' un rivés
anque che rompa un cadril,
porque ós truás en Madril
como acó páranlle os pés.

Fixéchela boa afellas
pol-a mor de dar un bico,
deixando n-a frol o pico
cal o aguillon as avellas;

non sei pra que te aconsellas
si preso n-a rede estás,
e non sei o que farás
cando sepias triste e fosco
o que cheiran a chamosco
os casados que son Xás.

¿Que non casas? pois enton
apeituga co-a somanta,
y-a malla de paus aguanta
en pagas d' o entropazon;
si ten ou non ten razon
o pãi en baterche, Xan,
xa os xueces ch' o dirán
cando vayas ô xuicio,
e n-Audencia o perxudicio
pagues com' outros que as fan.

E non hay escapatoria
pr' o lio, nin outro logo,
ou se volve o pãi un sogro
ou limpache a papatoria;
pol-o inferno ou pol-a gloria
teraste que resolver;
de solteiro se lamber
de seu e libre, non pode
en concencia aquel que... rode
pol-o chau c' unha muller.

As suas contras ten o caso
que ô cabo é comprometido;
si te metes á marido
meteraste n-un mal paso;
si quedas solteiro raso
e sigues de Xan entr' elas,
non dou pol-as tuas costelas
unha preixa de fariña,
pois o pãi d' a rapaciña
váichellas dar às cadelas.

Si eu n-o teu caso me vira,
namentres qu' ela non pare
de se queixar e chorare,
pr' a estranas terras partira,
pois non teño por mentira
que n-os enredos d' amor
non houbo cousa mellor
nin mais seguro remedio,
que poñer terra por medio
e rios pol-o redor.

En fin fai o que che praza,
casa, ou fuxe, ou leva a tunda,
qu' eu, anque o ceo se funda
ô conto non lle dou traza,
porque si o pãi d' a rapaza
se porcata de que un vello
com' a min, che da un consello
que non lle conveña á filla,
vaine á esfolar si me pilla
como s' esfola un coello.

E qu' eu as pague ¡canastol

abofellas non é xusto;
tí que fixéchel-o gusto.
xusto é que fagal-o gasto;
de seres solteiro casto
com' eu son, meu Xan Varela,
non entropazaras co-ela,
non cobizarias bicala.
nin terias pra que levala
a casar pra compracela.

Conque así sai d' ese lio
como queiras, como podas,
e non me veñas con... rodas
que as ten d' abondo este tio;
cásate e non deas un pio,
quédate solteiro e berra,
vive en paz ou vive en guerra,
á min non me contes nada;
que n-esa zaramallada
eu sonche d' a miña terra.

Nin Salomon chega c' o promeiro teniente
alcalde que n-os caiu en sorte ôs d' Ourense.

¿A qué non sabendes como resolveu unha disputa
de duas cacharreiras d' a Fonte d' os Coiros?

As duas vendedoras de barro vidrado agarráronse
hastra turrárense d' os pelos pol-a mor de quen d'
as duas tiña mais dereito á coller o mellor canto
pra poñer a louza.

Co-a forza d' os argumentos qrebáronse algúns
cacharros; mais nin por aquela estragueira viñan
às boas.

A cacharreira de Lugo c' un xaruto alceso
n-a boca e co-as maus en xerra, cicais pr' anu-
ciar o xénero, disputaba berrando e botando sa-
pos e cobras e fume pol-a boca.

Os gardas municipás, facian de testigos: non
habia quen fallase o preito.

N-o mellor d' a disputa chegou o noso pro-
meiro teniente alcalde, home de boa fé e d' aque-
les que se din honrados sin lle facer mais que
xusticia, d' os que deben pensar pra contra si
que n-os nagocios de louza os preitos non surten
efeuto, e impondo silencio às cacharreiras di-
xolles con voz de xuez anoxado:

«¡Acabouse a disputa! Vouvos á botar a palla
perra, y-a que turre d' a mais longa, sin que haxa
apelacion e a que colle o canto.»

As cacharreiras qu' inda que non son avespo-
ras daselles por ir á palla de cando en vez, pasa-
ron pol-o dito e dispuxéronse a turrar pol-as que

ll' amostraba o teniente alcalde n-a mau. Pero acurriuse outra duda.

«¿Quen é a que lle turra promeiro?»—dixo unha d' as cacharreiras.

«Ti que falache»—repreicou o teniente alcalde.

A interesada mirouno de pés á cabeza, fixou os ollos dempois n-as maus d' autoridá que xogaba á palla perra, e cando se convenceu de qu' esculcara a que lle conviña, turrou e sacou á palla mais larga.

¡Si turrara eu a promeira!—rosinou a outra d' os cacharros—turraria eu tamen d' as duas pol-a mais longa.

«Ti xa me turrache pol-os pelos»—dixolle con sorna a que saíra trunfante.

E como a custion foi de turradelas á *palla perra*, eu turro pol-o caso pra facer esta cousa.

O Manolo de Chantado é un taqueador acabado, e tanto e tan ben taquea que sinon para, esboirado vai á morrer n-a sua aldea. Tomar un taco con xeito abonda pra un home solo; pero taquear á feito e por xunto, éche pr' o peito malo, muy malo, Manolo. Deixa pois de taquear que te botas á perder, colga o taco n-o lagar, déixao algun tempo folgar porque sinon vas morrer.

En Ponte Caldelas como non houbo *colacion liberal*, os concexales elexidos xantaron c' os concexales salentes. E como o diaño d' a política non se meteu n-os seus corpos, lonxe de s' armar unha de paus e d' andaren ós votos, armouse unha de larpadelas y-andiveron ás botas.

Un d' os convidados dempois de botar un trago pol-a xerra, púxose á ler a letrilla *Miserere nobis* que viu a luz n-un d' os meus parrafeos, e logo d' acabar, brindaron pol-o Tio MARCOS, déronlle vivas ó vello d' a Portela e houbo gaita e foguetes de tres estralos.

N-estas algueradas quero eu ver ós d' a monteira, que pol-o menos d' este xeito escorrentarán a morriña.

Correspondendo ó seu, alá vai o meu brindis:

Brindo co-a xerra n-a mau e bebendo de camiño, pol-as mozas, pol-o viño, pol-a sorte d' ese chau, e debo brindar ¡barau! hoxe por Ponte Caldelas, ond' hay d' esas larpadelas en honra d' os concexales qu' en custiods eleutorales non andan com' as cadelas.

Brindo por ese Concello que sin rifas nin ruido, sai d' as urnias elexido pol-o popular consello, e fólgame como vello, que anque sean os tempos malos, fagandes por aboualos con festas agasalleiras, n-as que se toquen muiñeiras y-estronden os tres estralos.

CORREO D' O TIO MARCOS.

D. X. C. G., Teixeira.—Mandáronselle os parrafeos que lle faltaron. Non se fai bõ d' os empregados de correos.

D. D. P. C., Cruña.—Dígolle o mesmo.

D. M. A. C., Salvaterra.—Recibin tres pesetas pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Xunio.

D. E. A., Pontevedra.—Recibin dazaioito reás pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Xunio.

D. P. P., Carballino.—Recibin seis reás pol-a sua suscripcion hastra fin de Xunio.

D. E. D., Valladolid.—Recibin seis pesetas pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Mayo d' o ano que ven.

D. T. C., Oencia.—Recibin seis reás pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros d' Agosto.

D. F. V., Ponte Caldelas.—O mesmo.

D. B. R., Pontevedra.—Recibin seis pesetas pol-a sua conta d' Abril.

D. V. P. de C., Ferrol.—Recibin tres pesetas pol-a sua suscripcion hastra fin de Xunio.

D. A. N., Sevilla.—Recibin seis reás pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Setembre. D' os de correos non se lle fai bõ. Alá lle vay de novo o parrafeo que lle faltou.

D. X. B. C., Santa Cruz de Tenerife.—Recibin unha libranza de tres pesetas pol-a sua suscripcion hastr' o trinta d' o derradeiro Abril. Mandáronselle os parrafeos dende o comenzo d' este ano.

D. F. A. R., Vilagarcía.—Recibin seis reás pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros d' Agosto.

IMPRENTA D' O ECO D' OURENSE,

Alba 15, baixo.

O TIO MARCOS D' A PORTELA

PARRAFEOS GALLEGOS

Sai á luz en Ourense todol-os domingos en oito páxinas en fólío, contendo artigos de costumes, poesias, efemérides, cantares e contos d' o pais gallego.

SUSCRICION

Seis réas cada tres meses.

ADMINISTRACION

Alba, 15, Ourense.

O pago d' as suscriçions é por adiantado.—Os números soltos véndense á dez centimos de peseta.
—Os pagos faranse en letras d' o xiro.

ALMACEN DE ULTRAMARINOS

DE

D. RAMON QUESADA,

PRAZA MAOR=OURENSE

Gran surtido de bacalao d' Escocia e de Noruega, esca-beches en latas e barriles, ostras, lamprea, salmon, roda-hallo, besugo, congrio, sardiñas, e pra que nada falte tamen vos hay bacalao a vizcaina, bacalao a catalana e pulpo.

Latas de pementos, mixilôs, guisantes e froitas en conserva.

Queixos de hola e de total-as castes e salchichôs de Vich.

Precios económicos en competencia c' os conocidos.